
OBSAH

Úvod —

Formulace problému 5—53

- Rabelais a smíchová kultura (6)
- Lidový smích a smíchová kultura (7)
- Základní druhy smíchové kultury (7)
- Slavnosti karnevalového typu (8)
- Slovesné smíchové projevy (14)
- Familiární pouliční mluva (17)
- Smíchová obraznost (19)
- Groteskní realismus jako estetická koncepce (20)
- Materiálně tělesný princip (20)
- Snížování (21)
- Vztah groteskní koncepce k času (25)
- Groteskní koncepce těla (26)
- Oprávněnost termínu „groteskní realismus“ (30)
- „Grotesknost“ a „groteskno“ — historie představy a pojmu (31)
- Realismus groteskna (48)
- Dosavadní vědecký přístup k lidové smíchové kultuře (49)
- Rabelaisův význam pro poznání lidové smíchové kultury (52)

I. kapitola —

Rabelais v dějinách smíchu 55—117

- Vztah současníků k Rabelaisovi a Rabelaisův vliv (55)
- Degenerace rabelaisovského univerzalizmu (57)
- Renesance jako doba přelomu ve vztahu k smíchu (60)
- Renesanční filosofie smíchu a její prameny (61)
- Konstituování a vývoj středověkých forem smíchové kultury (65)
- Sváteční smích (69)
- Parodická literatura (72)
- Univerzalizmus a svoboda středověkého smíchu (77)
- Blázen jako ztělesnění smíchového principu (80)
- Účast středověkého člověka na oficiálním i karnevalovém životě (82)
- Pronikání smíchu do oficiální kultury od sklonku středověku a za renesance (83)
- Degradace smíchu od 17. století (86)
- Vztah francouzského klasicismu k Rabelaisovi (90)
- Historicko-alegorická metoda interpretace (93)
- Vztah 18. století k Rabelaisovi (97)
- Historický vývoj vážnosti v kultuře (100)
- Hodnocení Rabelaise ve francouzském romantismu (102)
- Současný stav rabelaisistiky (106)
- Ruská a sovětská rabelaisistika (112)

2. kapitola —

Pouliční slovo v Rabelaisově románu 118—157

- Vztah tradičních interpretačních přístupů k Rabelaisově „neslušnosti“ (118)
 - Pouliční mluvní projevy lidové kultury (123)
 - Rabelaisovy kontakty se soudobou ulicí (125)
 - Hlasy ulice v Rabelaisových prolozích (129)
- Mluvní žánry ulice: cris de Paris, mastičkářská reklama (145)
 - Nadávky, kletby, dušování a zapřisahání (150)
- Významová jednotka neoficiálního aspektu v pouličních mluvních projevech (156)

3. kapitola —

Lidové sváteční projevy a obrazy v Rabelaisově románu 158—219

- Rabelaisovy scény bití; dekononizace a travestie jako projevy karnevalového myšlení (158)
 - Prvek historické proměny v obrazech bití (166)
 - Užší a širší význam pojmu „karneval“ (173)
- Materiálně tělesný princip sjednocuje prvky lidové slavnosti o výročních svátcích (176)
 - Hry a věštby jako součást sváteční atmosféry a jejich vztah k času (183)
 - Věštby ve třetí knize a „querelle des femmes“ (190)
- Světónázorový smysl karnevalových projevů; Goethův popis římského karnevalu (194)
- Funkce lidových svátečních forem v Rabelaisově románu; analýza Hry pod loubím Adama de la Halle (204)
 - Karnevalové právo na volnost v běžném životě (207)
 - Význam karnevalu a smíchové kultury pro renesanční ideologii (217)
 - Kategorie svátečnosti (219)

4. kapitola —

Rabelaisovy hodovní obrazy 220—238

- Místo hodů v systému lidových svátečních představ a v Rabelaisově románu (220)
 - Hodovní obrazy v groteskním realismu (223)
 - Tradice groteskního symposia (226)
 - Funkce hodovních obrazů v středověké tradici (234)

5. kapitola —

Groteskní obraz těla u Rabelaise a jeho východiska 239—286

- Schneegansova koncepce groteskna (239)
 - Groteskní obraz těla (248)
 - Groteskní a klasický tělesný kónon (250)
 - Motiv otevřených úst, hyperbolizace částí těla (255)
 - Kosmické souvislosti groteskního pojetí těla (262)
- Prameny Rabelaisova groteskního pojetí těla: tradice představ o obrech (262), o „divech Indie“ (269), středověká divadelní scéna (271), pouliční komika (272), kult relikvií (273),
 - Vliv antických symposií a Hippokrata (279)
- Středověký obraz kosmu a jeho překonávání; vytváření představy historického času a její reflex u Rabelaise (283)

6. kapitola —

Obrazy materiálně tělesného „dole“ v Rabelaisově románu 287—338

Směřování „dolů“ jako základní tendence groteskních obrazů ve smíchové tradici
i u Rabelaise (287)

Pozitivní povaha groteskního „dole“ (289)

Groteskní představa o pekle (297)

Centrální místo pekla v Rabelaisově obrazovém systému a jeho východiska (300)

Světónázorový význam obrazů pekla (307)

Topografie Rabelaisova pekla (308)

Renesanční proměna středověké představy o světě a hodnotách (311)

Historický aspekt ambivalentní představy o smrti (314)

Zvláštnosti negace v Rabelaisově obrazovém systému (319)

Splývání chvály a hany v Rabelaisově slově; blasony (323)

Světónázorové souvislosti splývání chvály a hany (336)

Souhrn kapitoly (338)

7. kapitola —

Rabelaisovy obrazy a historická realita jeho doby 339—369

Odraz dobové reality v trojím významovém plánu Rabelaisova románu (341)

Jazykové vrstvy románu jako výraz různých přístupů k realitě (352)

Rabelaisova encyklopedičnost (353)

Ústní prameny Rabelaisova literárního jazyka a jeho novot (354)

Přezdívková povaha jmen a názvů u Rabelaise (356)

Karnevalové využívání čísel v Rabelaisově obrazovém systému (360)

Konfrontace jazyků a dialektů v Rabelaisově době jako konfrontace různých pohledů
na svět (361)

Překonání jazykového dogmatismu prostředkem k povznesení smíchové svobody na vyšší
stupeň historického a ideologického sebeuvědomění (366)

Shrnutí a výhledy (367)

Textová příloha —

Johann Wolfgang von Goethe, Římský karneval 369—389

Obrazové přílohy

390—392

Bachtinův klíč k Rabelaisovi

393—399

Překladatelova poznámka

400—401

Rejstřík jmen a anonymních děl

402—407